

TEATRIKOOLI
SISSEASTUJATE

Tartu Ülikooli Raamatukogu
ARHIIVKOGU

EKSAMI KAVA

ETTEVALMISTATUD ETTEKANNE:

MEESTELE:

1. *Villem Ridala „Kettaviskajad“.*
2. *A. H. Tammsaare „Tõde ja õigus“ I jaost katkend.*
3. *August Gailiti romaanist „Isade maa“ katkend.*

Peale selle peab iga sisse astuda soovija vastuvõtu-eksamiks ette valmistama vaba valiku järele ühe luuletuse ja ühe proosa ettekande (võib ka katkend olla). Ettekannete pikkus peab olema umbes võrdne eelpool määratud ettekannetega.

Nii määratud kui ka vabavaliku palad tuleb peast ette kanda.

Kettaviskajad

„Viruta ketast ja lennuta sõõri,
Põruta, Reiu, mis kannab su jaks,
Las' kask ketsuke lööb ülal lõõri,
Tagasi ärge te mitte üks vaks!“

Veeris ketas ja kõlksatas kaigas,
Sõõr lõi vingudes ülegi pää
Meeste, kes seisivad reas ühes paigas,
Jooksivad teispoole kiriku mäe.

„Viska nüüd, Joaen, ära nendele kingi,
Kihuta Kupitsa arusse nad!“
Sõõr lõi kaare ja nelistas ringi,
Jooksis kui hull, kui ahmides maad.

Sadasid kaikad, ei tabanud varju,
Mats käis ninali, volakas mees.
„Viruta, Jüri, ää asjata karju!“
Kisaside muud, kes olid veel ees.

Vilkusid vemblad otsekui vardad,
Maanteed rabasid pundunud käed.
„Viruta, Reiu, mis tühjast sa kardad,
Kuhu see ketas läeb, küllap sa näed!“

Tuld lõi kriisates noormehe hammas,
Vibutas kaigast, mis hundas kui tuul.
Kõlks käis kettale pihta sääl samas,
Lendas ta õhus kui suurtüki kuul.

Nõnda nad mängisid kümmekond hinge
Kõrtsi all teharul keskpäeva aal,
Kord olid all, kord päälpool mäeringe,
Nõnda kui vaakus too võitjate kaal.

Päikene paistis ja tüdrukud vaatsid
Kõik oma kihutes naerusel suul,
Võitjale pilkusid hiilgavaid saates,
Küla need kahupääd meiude kuul.

Lõõritas ketas ja muhelid noored,
Maa lõi tüminat jalgade all,
Kased need mühasid, valged koored,
Kaugele lajatas löömise trall.

Katkend A. H. Tammsaare romaanist „Tõde ja õigus“

(I osa)

Neist oma painajalikest mõttest rääkis Liine pärast ka Antsule. Aga sel olid pisut teistsugused arvamised, sest ta ütles:

„Oh mis see tänavune kuusk põlnd midagi, ükskord enne oli palju suurem!“

„Veel suurem?“ imestas Liine. „Kui suur? Nagu Jõessaare kõige suuremad?“

„Nii suur jüst mitte,“ ütles Ants, „nii suurt kuuske põlegi mujal, kui see kõige suurem seal.“

„Kas seda saaks kiriku viia?“ küsis Liine.

„See ei mahu ju,“ vastas Ants.

„Aga kui teeks niisukese kiriku, et mahuks, kas siis saaks?“

„Ei, seda Jõessaare suurt ei saa keegi kiriku.“

„Andres ega isa ega keegi?“

„Mitte keegi! See meie kuusk on nii suur, et ei keegi,“ kinnitas Ants.

„Ja küünlaid ei saaks ka külge?“

„Küünlaid ehk saaks, kui otsa roniks.“

„Kui õige paneks niisukesele küünlad külge!“ unistas Liine. „Paneks külge ja pistaks kõik korraga põlema. Paneks meie vana suure kuuse Jõessaares kohe küünlaid täis ja siis... Kas põleks ilusti?“

„Kust sa niipalju küünlaid võtad?“ küsis Ants.

„Kui oleks, kui kirik annaks,“ ütles Liine. „Kui annaks niipalju, et võiks panna selle suurele ja kõigi teistele Jõessaares ja kui siis pistaks öösel pimedas kõik põlema, kas oleks siis valge nagu kirikus?“

„Nii valge ei oleks,“ arvas Ants. „Nii valge põle kuskil kui kirikus ja nii pikka kuuske ka ei ole kui on kirikutorn.“

„On ta pikem kui meie Jõessaare suur kuusk?“ küsis Liine, sest pimedas polnud ta ise kirikutorni pikkust saanud silmaga mõõta.

„Palju pikem,“ kinnitas Ants.

„Kas ulatab taeva?“

„Taeva ei ulata.“

„Aga kui paneks kirikutorni otsa meie suure kuuse, kas siis ulataks?“

„Siis ka ei ulata.“

„Aga kui kuuse ladvale paneks veel laua, laua peale tooli ja tooli peale reiaaluse suure redeli, kas siis ulataks?“

„Redel ei seisa ju tooli peal püsti, kukub maha,“ ütles Ants.

„Aga kui seisaks ja kui reiaaluse redeli otsa seaks toaredeli ja toaredeli otsa laudaredeli ja laudaredeli otsa aidavahe redeli, kas siis ulataks?“

„Taeva ei ulata, taeva ei ulata miski, taevas on kõigist kõrgem, muidu ta põlekski taevas ja muidu läheks inimesed kõik taeva ja maa jääks tühjaks,“ seletas Ants.

Katkend A. Gailiti romaanist „Isade maa“

„Nõnda, härra lipnik,“ ütles Martin Ikk, „nüüd jõuame kiiresti haiglasse.“

„Jõuame paremassegi paika kui haigla,“ ütles lipnik Paap Meeme vaikselt. „Sõidan sinna, kuhu on sõitnud hulk mu lahingukaaslasi. Minuga on see asi nüüd valmis ja sinna pole enam midagi parata. Kui jõuame Valka, lased meie vaguni lahti haakida ning saadad teist teed mööda mu kodukohta. Ja seal tuleb sulle Tuulemäe jaama vastu säärane kõhetu, küüruvajunud vanamees, tal on linavalged juuksed ning ta meenutab haralist puujuurt, — annad mu laiba, surud sõbralikult ta kätt ja pöördud ise siis tagasi rindele. Nõnda, mu armas Martin Ikk, siis oled täitnud oma kohuse lipnik Paap Meeme vastu, kes astub praegu võitlusse surma enesega. Õieti on see mulle meelepäraseim lahing. Kui hakkad mõtlema neile pikkadele aastatele, siis ei sisalda nad muud kui lahingute kirjeldamatut arvu, tuld, tormijooksu ja verd. Nood olime meie, kes ainult oma tubliduse ja eneseohverdusega ehitasime valli tormitseva Aasia ja Euroopa vahel. Ning too suur unistus, mida rahvas kandis aastasadasi oma hinges nagu salajasimat ja kallimat aaret ja millest sõandas laulda vaid luuletaja oma hullumeelsuse hetkil, hakkas saama tõeks. Teostasime hullumeelse luuletaja unistusi rindel, kirjutasime tääkidega eepost ja sõnastasime kuulidega värsse, veetlevamaid ja kaunikõnalisemaid kui seda on osanud teha ükski enne meid. Sest, vaata, väikese ja vaese popsi poeg ei karda enam surma, ta tegu on suurem surmast, ta tegu on tähtsam surmast, popsi poja teost on saanud laul, mis hakkab elama rahva südames ja helisema rahva hinges, niikaua kui tõuseb päike ja puhub tuul.“

Hakkas läkastavalt kõhima, haaras ikka sagedamini kruusi järele.

„Ei tohi rääkida,“ ütles Martin Ikk otse käskivalt ja vihaselt. „Rääkimine on kahjulik.“

„Midagi pole enam kahjulik, nüüd on kõik lubatud,“ lausus lipnik kiiresti. „Varsti sulen ma suu niikuinii, sest lõpp pole enam kaugel. Ja sina, Martin Ikk, pöördud tagasi rindele, sest meie luuletuse viimsed read on alles kirjutamata. Ning siis, pane tähele, kui lõpeb see möll, kui kahurid on oma viimsed mõrud suutäied välja sülitanud, siis tuleb rahvas kokku oma suureks võidupühaks. Ja meie teole ehitatakse graniidist ja pronksist või marmorist väarikas sammad ning tollel sambal seisad sina, kalur, mina — põllumees, ja kõik meie teised, surnud ja elavad, seal seisame meie kui oma rahva salajasemate unistuste kehastajad. Ning siis, minu alluv sõdur Martin Ikk, tuled sa selle samba juurde, paned oma käe graniidist sõduri südame juurde ning sa tunned, kuidas rõõmus, kuum veri jookseb selles kivis. Sa paned oma kõrva graniidi juurde ning kuuled, kuidas selle külma kivi sees tuksub süda. Meie, langenute, süda, meie võitlejaveri, sest meie tahame edasi elada ning vaadata oma rahva õitsengut!“